

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Еволюція ґрунтів

Рівень вищої освіти – **другий (магістерський)**

Освітня програма Агрономія

Спеціалізація (за наявності) Агрономія

Спеціальність 201 Агрономія

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Еволюція ґрунтів
Викладач	Волощук Мирослав Дмитрович
Контактний телефон	(0342)59-61-72
E-mail викладача	klam@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Курс / семестр	2/3
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очно – кожного понеділка, дистанційно – через е-мейл та месенджер – щоденно у робочі години

2. Анотація до навчальної дисципліни

Еволюція ґрунтів є одним із спецкурсів, який читається для студентів-магістрів спеціальності Агрономія.

Курс узагальнює отримані професійні знання, дозволяє використовувати світовий досвід у дослідженні ґрунтів, сприяє продуктивному спілкуванню майбутнього спеціаліста з колегами і конструктивній передачі інформації спеціалістам інших дисциплін.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Основною метою курсу є поглиблення знань студентів про розвиток ґрунту як особливого біокосного природного тіла та особливості його функціонування, взаємодії з навколишнім середовищем. Важливим завданням курсу є розширення знань студентів про особливості філогенезу та онтогенезу ґрунтів.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Еволюції ґрунтів” є:

- ознайомитись із зародженням та розвитком еволюційних ідей в класичному генетичному ґрунтознавстві;
- вивчити роль і місце процесів ґрунтоутворення в еволюції ґрунту;
- встановити вплив кількісного і якісного складу основних фаз ґрунту на процеси онтогенезу;
- навчитись прогнозувати зміни фізико-механічних властивостей ґрунту при його еволюції.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

Фахові компетентності:

СК7. Здатність самостійно організовувати та проводити наукові дослідження з використанням загальноприйнятих методів і стандартів ґрунтових та рослинних зразків.

Програмні результати навчання:

ПРН2. Інтегрувати знання з різних галузей для розв’язання теоретичних та/або практичних задач і проблем агрономії;

ПРН4. Здійснювати пошук необхідної інформації та оцінювати її в науково-технічній літературі, аналізувати, обробляти та оцінювати цю інформацію.

5. Організація навчальної дисципліни			
Обсяг навчальної дисципліни – 90 годин			
Загальна кількість			
16			
14			
60			
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс/рік навчання	Норматив на/вибіркова
3	201 Агрономія	2	вибіркова
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість годин		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Вступ. Предмет і завдання дисципліни та її структура. Історичний розвиток вчення про еволюцію ґрунту, еволюційні ідеї в класичному ґрунтознавстві.	2		6
Тема 2. Визначення кількісних і якісних показників вмісту гумусу та гранулометричного складу як базових ознак зрілості ґрунту.	2	2	8
Тема 3. Ґрунтові процеси як основа філогенезу та онтогенезу ґрунту.	2	2	8
Тема 4. Абсолютний та відносний вік ґрунту та методи його вивчення.	2	2	6
Тема 5. Методи польової діагностики ґрунтів при аналізі ступені зрілості та розвитку профілю ґрунту.	2	2	8
Тема 6. Методи вивчення еволюції ґрунтів: генетичний аналіз, режимні спостереження, метод моделювання, палеогеографічний та порівняльно-історичний методи.	2	2	8
Тема 7. Генетичні ознаки зрілих (клімаксових) та молодих ґрунтів, що перебувають в активному розвитку.	2	2	8
Тема 8. Методи визначення ґрунтових режимів при визначенні еволюційної стадії розвитку ґрунту	2	2	8

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної	Оцінка знань студентів здійснюється за 100 бальною шкалою. 50 балів отримує під час проведення
--	--

дисципліни	практичних занять; 50 балів отримує за складання заліка.
Вимоги до письмових робіт	Підсумкові письмові роботи виконуються у формі контрольної роботи. Контрольні роботи складаються з 5 завдань різного рівня складності. Кожне з завдань оцінюється максимально 10 балами.
Практичні заняття	Робота на практичних заняттях оцінюється за наступними критеріями: - опрацювання проблемних питань та їх усне обговорення в дискусійній формі (доповнення, відповіді на запитання викладача, висловлювання своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань, тощо) - 3 бали; - виступ із доповіддю на питання, яке визначене планом практичного завдання - 4 бали (за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню); - якщо при виступі проявлена ґрунтовна підготовка, висловлюється власна точка зору щодо означеної проблеми, яка підкріплюється відповідною аргументацією, використовується попередньо розроблена презентація, подані правильні відповіді на уточнюючі запитання викладача та студентів - 5 балів. Таким чином участь в роботі практичних занять може забезпечити отримання до 5 балів за одне заняття.
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок, які отримав студент. Студент допускається до підсумкового контролю (залік) за умови виконання усіх запланованих видів робіт і отримання 25 і більше балів (максимально – 50).
Підсумковий контроль	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів, що регламентовані в університеті. Форма контролю – залік.
7. Політика навчальної дисципліни	
Академічна доброчесність	Політика дисципліни "Еволюція ґрунтів" передбачає дотримання правил поведінки студентів і викладачів, передбачених Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №11, від 28 листопада 2021 року).
Відвідування занять	Студенти зобов'язані відвідувати усі заняття (лекції та практичні), незалежно у якій формі вони проводяться (аудиторно, дистанційно, індивідуальний графік навчання). Систематичні пропуски занять, без поважних на те причин, є підставою для недопущення до складання семестрового контролю. Пропуски занять за поважних причин, підтверджених

	документально, відпрацьовуються. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх передбачених видів робіт.
Неформальна освіта	Сертифікат про проходження курсу (Udemy, Prometheus, Coursera, DAAD), зміст якого частково або повністю відповідає змісту дисципліни дає можливість замінити або доповнити підсумковий тестовий контроль згідно з «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (наказ ректора №672 від 24.11.2022).

8.Рекомендована література

1. Тихоненко Д.Г. Еволюція ґрунтів. Харків: ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 2011. 73 с.
2. Позняк С.П. Ґрунтознавство і географія ґрунтів: підручник. Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка. Частина 2., 2010. 284 с
3. Тихоненко Д.Г. Еволюція і класифікація агрогенних ґрунтів України. Чернівці: Чернів. ун-т. – т.4,Вип. 1, 2012. С. 96 – 100.
4. Тихоненко Д.Г. Еволюція ґрунтів: методичні вказівки для навчальної та самостійної роботи магістрів спеціальності 8.090101.03 «Експертна оцінка ґрунтів» денної форми навчання. Харків: ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 2014. 26 с.
5. Просторово-часова кореляція палеогеографічних умов четвертинного періоду на території України / за ред. Ж.М. Матвіїшиної. К.: Наукова думка, 2010. 192 с.
6. Дмитрук Ю.Д., Матвіїшина Ж.М., Слюсарчук І.І. Ґрунти троянових валів: еволюційний та еколого-генетичний аналіз. Чернівці: Рута, 2008. 228 с.
7. Мацібора Щ. В. Порівняльний аналіз похованих та зональних ґрунтів як метод реконструкції палеогеографічних обстановок голоцену. Український географічний журнал. 2011, № 4. С. 28–33.
8. Кіт М.Г. Морфологія ґрунтів. Основи теорії і практикум: Навчальний посібник. Львів: Вид. центр ЛНУ імені І. Франка, 2008. 232 с.
9. Позняк С.П., Ґрунтознавство і географія ґрунтів: підручник. У двох частинах. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 270 с.; 286 с.
- 10.Григорів Я.Я., Климчук М.М. Формування поживного режиму чорнозему опідзоленого в короткоротаційних сівозмінах. *Таврійський науковий вісник*. 2020.Вип. 112. С. 47-54.